

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Навчальний зошит
для 3-го класу пілотних шкіл НУШ

Інтегрована тема
“СВІТ НЕВИДИМИЙ”

Учня/учениці

Клас

Навчальний заклад

Ім'я та прізвище учня/учениці

УДК 37.03:51:502:61:811.161.2(075.2)

В 68

Автори:

О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк

Редакційна колегія:

Л. Андрушко, О. Ліннік, О. Пасічник, А. Панченков,
О. Пустовий, О. Романюк, А. Ткаченко, М. Товкало, Х. Чушак,
Р. Шаламов, О. Шиян, Р. Шиян.

Розроблення завдань з медіаосвіти, включених у цей зошит, стало можливим завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID "Медійна програма в Україні", який реалізується міжнародною організацією Internews. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю авторського колективу та може не збігатися з точкою зору USAID, уряду США та Internews.

Волощенко О.В.

В 68 Я досліджую світ. Навчальний зошит для 3-го класу пілотних шкіл НУШ. Інтегрована тема "Світ невидимий" / О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк — Київ : Світич, 2020. — 48 с.

УДК 37.03:51:502:61:811.161.2(075.2)

Електронні версії навчальних зошитів та методичні матеріали — на сайті svitdovkola.org/pilot

Консультації за телефоном 067 504 5022

© О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко, О. Волошенюк, 2020

© Видавництво "Світич", 2020

ЛЮБИЙ УЧНЮ! ЛЮБА УЧЕНИЦЕ!

Твоя подорож Україною триває. Цього місяця разом із кумедними жевжиками ти "мандруватимеш" Одеською, Полтавською та Рівненською областями. Дорогою ти з'ясуєш, що таке ланцюги живлення, і навчишся їх складати. Також ти пригадаєш, як поводитися з безпритульними тваринами, і дізнаєшся, як чинити в разі булінгу. А ще ти разом з однокласниками виготовиш лепбук і зліпиш снігові скульптури.

У лютому ти шукатимеш відповіді на запитання:

- Як побачити невидимий світ?
- Які невидимі зв'язки є у природі?
- Яку невидиму силу має слово?
- Як невидиме може стати видимим?
- Якою інформацією можна ділитися?
- У чому сила подорожника?

Цікавої тобі подорожі!

*Автори зошита
і команда видавництва "Світлич"*

Жевжики-рятувальники

Зелепуха була дуже втомлена й розлючена. Вона вигулькнула з трясовини, відчувши близьку здобич — свіженьких жевжиків. Але ті щоразу тікали з-під самого її носа. Наздоганяти їх у засніжених горах і полях ставало дедалі складніше. Треба хоча б щось казкове й чарівне закинути до пащеки.

Шлях від Миколаївської до Одеської області пролягав уздовж моря. Зелепуха прислухалася й почула веселий плюскіт і сміх — маленькі русалоньки бавилися на міліні. Це буде легка пожива!

На моніторі жевжольота позначка Зелепухи блимала моторошно близько. Номул увімкнув камеру зовнішнього стеження й побачив, що над морськими русалоньками нависла загроза.

— Друзі, що робити? Треба було б цим бідолахам допомогти.

— Рятуймо їх негайно, Номуле! Ти вправно керуєш жевжольотом, устигнеш відхилитися, — заторохтіла Блискавка.

Не було часу вагатися й радитися, тож Номул дав команду жевжольоту випустити ківш. За мить усі троє зникли з-під самого носа Зелепухи. Та тільки зубами клацнула.

Жевжоліт летів над морем. Перелякані русалоньки визирали з повного води ковша. Блискавці так закортіло познайомитися з казковими істотами, що вона випустила із жевжольота драбинку й завела з новими знайомими розмову.

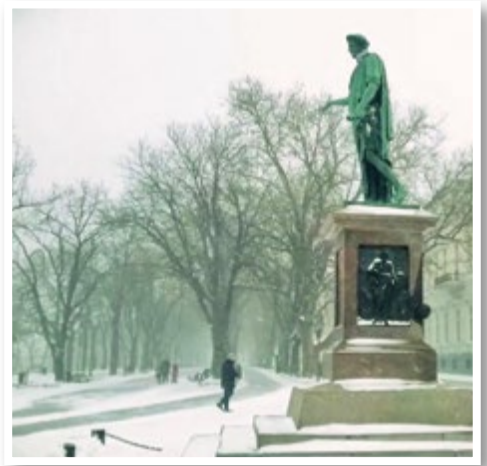
Тим часом Пузлик і Номул дізналися про завдання на Одещині й дуже зраділи — треба зібрати жарти й сміх!

— Посміємося, та ще й поповнимо запаси пального! Уперед!

- Чи варто було Номулові допомагати русалонькам?
- Як ти гадаєш, чи порозуміються Блискавка й русалоньки?
- Придумай, як жевжики збирали жарти й сміх. Чому вони збирають їх саме на Одещині?

ЯК ПОБАЧИТИ НЕВИДИМИЙ СВІТ?

- Коли жевжики гуляли Приморським бульваром в Одесі, вони почули якийсь дивний стукіт. "Цікаво, хто це в такий морозний день працює надворі? І не видно нікого!" – здивувалася Блискавка. Пузлик мерщій витягнув свій бінокль: "Ось він і став мені в пригоді". Номул пригадав, що читав у книжці про санітара лісу. Кого, на твою думку, почули жевжики? Запиши свої припущення.

- Перевір, чи справдилось твоє припущення. Для цього з'єднай числа від 655 до 681 та розфарбуй зображення відповідно до поданого ключа.

Ключ:

$320 \cdot 2 =$

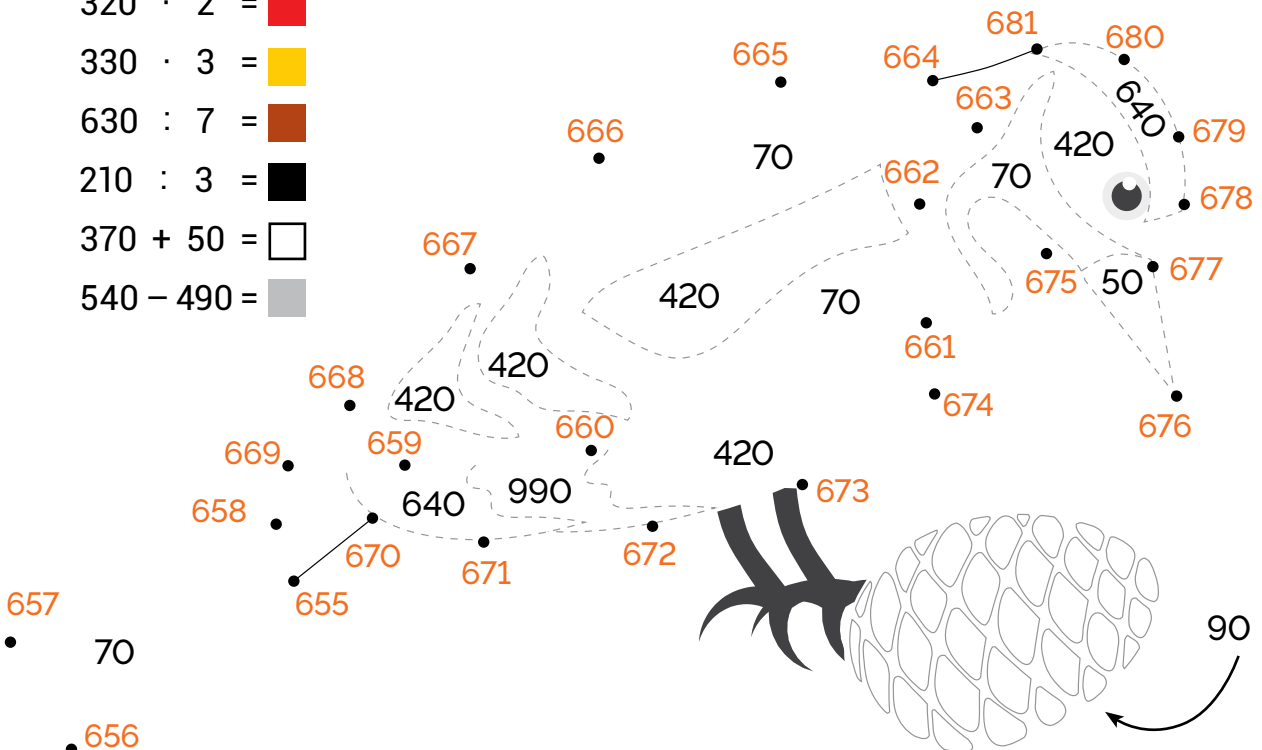
$330 \cdot 3 =$

$630 : 7 =$

$210 : 3 =$

$370 + 50 =$

$540 - 490 =$

3. Подивися відео про те, як працює дятел.

svitdovkola.org/pilot/3/media6-1

Заповни таблицю.

Знаю	Хочу дізнатися

- Звідки ти ще зможеш дізнатися, як працює дятел? Напиши три джерела інформації.

.....

.....

.....

4. Тимофію стало цікаво, як дятли добувають собі їжу. Хлопчик почав спостерігати за птахами, фіксуючи результати у блокноті. Але наразі він може показати їх лише однокласникам, учителю і близьким. Як Тимофію поділитися своїми спостереженнями із ширшим колом людей? Як ти гадаєш, для кого будуть цікаві твої спостереження, нотатки? Як ти визначаєш цих людей?

Дятел зриває з дерева шишку, затискає її у стовбурі, сильно б'є по ній дзьобом. Ударами дзьоба дятел розкриває лусочки шишки, витягує і їсть насіння.

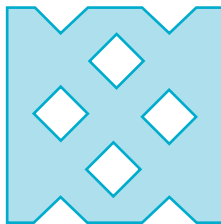
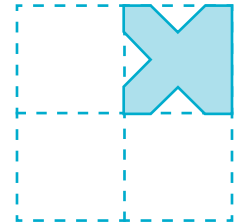

8. Роксолана розповіла Мілані, що сніг — чудовий матеріал для ліплення. І показала світлини фігур зі снігу, які вона виліпила разом зі своєю сестричкою.

Зробіть на шкільному подвір'ї власні снігові скульптури.

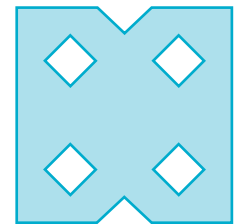
9. Роксолана хотіла зробити сніжинку. Вона склала аркуш навпіл, потім іще раз. Вирізала у заготовці три отвори. Який орнамент утвориться, коли дівчинка розгорне аркуш?

А

Б

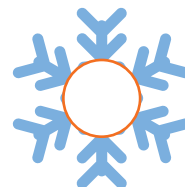

В

Сніжинка складається з кристаликів льоду, з'єднаних між собою так, що утворюється шість променів. Тому всі сніжинки шестикутні.

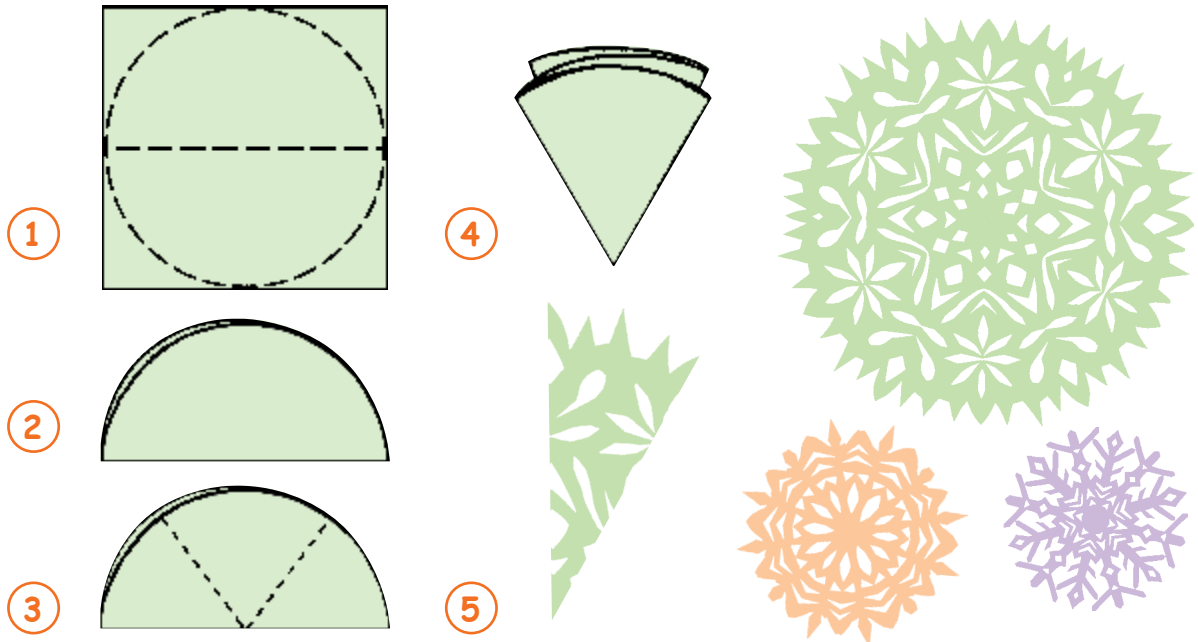

10. Вияви закономірність і продовж ряд.

11. Виріж сніжинку за інструкцією або власним задумом.

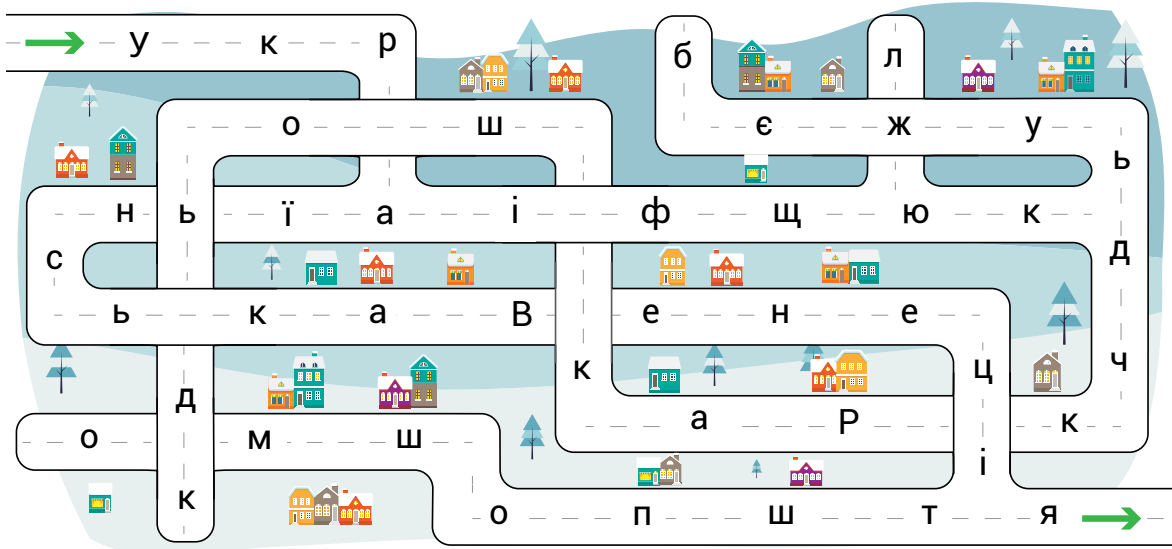

- Чи задоволений/задоволена ти результатами своєї роботи? Чому? Напиши, які вміння необхідні тобі для виконання завдання.

ЯКІ НЕВИДИМІ ЗВ'ЯЗКИ Є У ПРИРОДІ?

- Марко разом із батьком приїхав до свого двоюрідного брата Ореста, який мешкає в місті Вилковому на Одещині. Пройди лабіринтом і довідайся, як іще називають це місто. Запиши. Як ти гадаєш, чому воно отримало таку назву?

.....

.....

- Орест показав братові місто. Визнач тривалість їхньої екскурсії.

Початок екскурсії.

Завершення екскурсії.

3. Відомо, що поблизу Вилкового річка Дунай впадає в Чорне море. Марко поставив братові запитання, на які почув такі відповіді. Якими могли бути запитання? Сформулюй їх і запиши.

.....

☀ Більшість риб перестає харчуватися й живе за рахунок накопиченого влітку жиру.

.....

☀ Деякі види риб мігрують у тепліші водойми.

.....

☀ Лин, лящ і короп засинають у ямах майже на всю зиму.

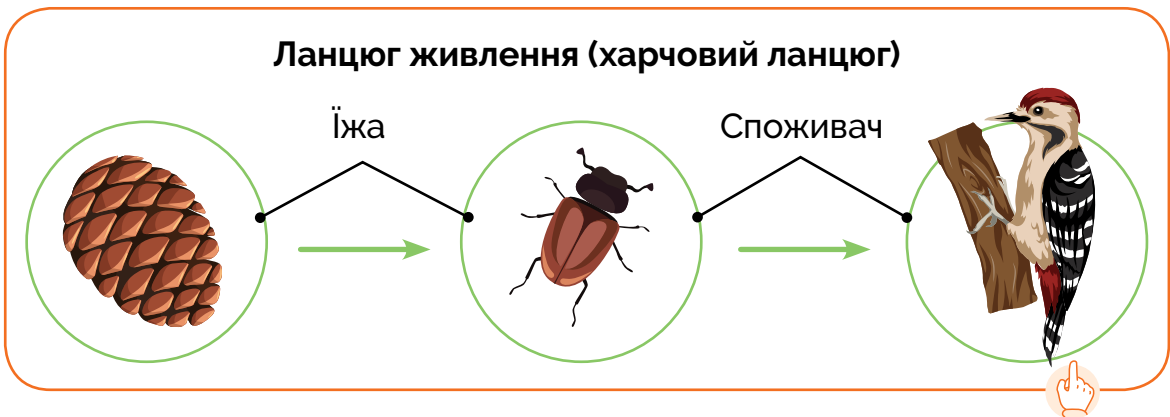

.....

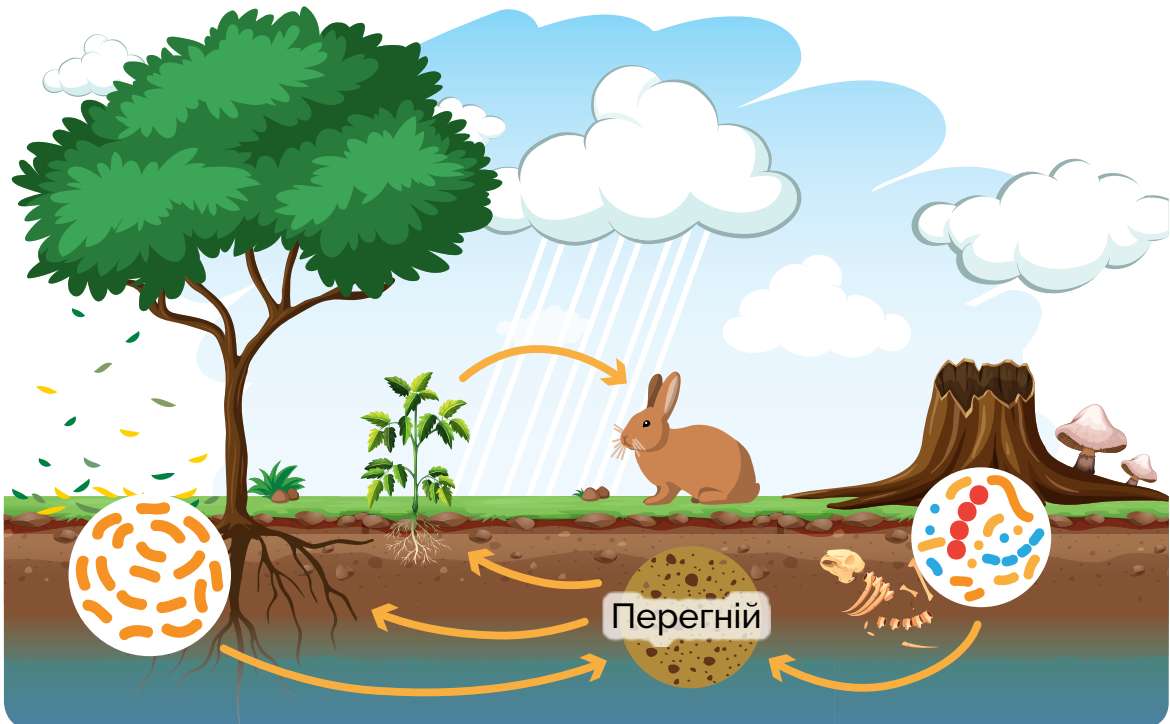
☀ Хижі щуки, окуні й судаки полюють на інших риб, які не сплять узимку (плітка, верховодка, йорж).

- За якими джерелами ти можеш перевірити цю інформацію?

4. Орест намалював схему. Розглянь її і дай відповіді на запитання.
- Чим харчується рачок дафнія?
  - А для кого рачок дафнія є їжею?
  - Хто із зображених тварин – хижак?

5. За схемою розкажи про взаємозв'язки у природі.

6. Оскільки Марко не зовсім зрозумів, що таке харчові ланцюги і для чого вони потрібні, Орест розповів братові наукову казку. Прочитай її і ти.

Сова

(Скорочено)

Сидить Дідусь під грушею, чай п'є.

Летить Сова:

— Будь здоров, — каже, — друже!

А Дідусь їй:

— Ти, Сова, від сонця ховаєшся, людей цураєшся — хіба я тобі друг?

— Ну, коли так, — каже Сова, — не літатиму я ночами на твою сіножаті і мишей не ловитиму — сам лови.

— Ти бачиш, чим лякати надумала! Тікай, поки я не розсердився, тікай, поки ціла.

Полетіла Сова, сховалася в дуплі старезного дуба. Ніч настала. А тим часом на дідовій сіножаті миші в норах перегукуються:

— А поглянь-но, кумцю, чи не летить Сова?

Миша Миші відповідає:

— Не видно Сови, не чути її, нині нам

на сіножаті вільно.

Миші з нір повибиралися й по сіножаті порозбігалися.

А Сова з дупла:

— Ой-ой-ой, Дідусю, дивись, коли б біди не вийшло.

— Та нехай собі йдуть, — каже дідусь. — Миші не вовчиці, не з'їдять телиці.

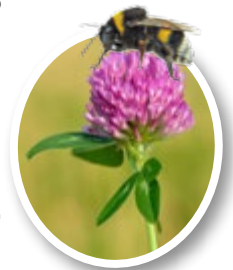
А миші по сіножаті снують, джмеліні гнізда шукають, землю риють.

А Сова з дупла:

— Ой-ой-ой! Дивись, Дідусю, щоб гірше не стало: всі твої джмелі розлетілися.

— Та нехай летять, — каже Дід. — Хто від них користь бачить: ні меду, ні воску, лише жалять боляче.

Росте на сіножаті конюшина розкішна, головою до землі висне, а джмелі гудуть, із сіножаті геть летять, на конюшину милу й не дивляться, золотоцвіт із квітки на квітку не переносять. А Сова з дупла:

— Ой-ой-ой! Дивись, Дідусю, щоб гірше не стало: не довелось би тобі самому золотоцвіт із квітки на квітку переносити.

— Вітер рознесе, — каже Дід, а сам уже потилицю чухає. Нема врожаю конюшини на сіножаті, не до вподоби це Дідові. А Сова з дупла:

— Ой-ой-ой, Дідусю! Корова твоя мукає, немає конюшинки запашної, бо трава без конюшини, наче каша без масла.

Мовчить дідусь, нічого сказати: була корова здорова, а тепер худнути стала, молока дає мало. А тим часом миші по сіножаті гуляють. Мудрі джмелі розлетілися на чужі сіножаті, а на дідову й не дивляться. Конюшина не вродила. Корова без конюшини худне. Молока в корови мало. Тепер уже улюбленого чаю з молоком Дідусь увечері не поп'є...

Довелося Дідові піти до Сови й вибачення просити:

— Ти вже, Совонько, вибач мені, з біди виручай.

А Сова з дупла очіцями луп-луп, ножищами туп-туп.

— Отож-бо, — каже, — забув ти, Дідусю, що дружно не сутужно, а нарізно — не завидно. Думаєш, мені добре без твоїх мишей?

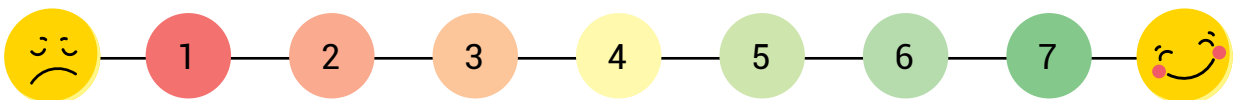
Вибачила Сова Дідусеві. Вилетіла з дупла й полетіла на сіножаті мишей ловити. А миші тим часом від страху поховалися у глибокі нори. Знають, що є тепер у сіножаті сторож надійний. Тим часом джмелі гудуть над квітом конюшини, з квітки на квітку перелітають, конюшинку вітають. Став Дідусь знову чай молоком білити, Сову хвалити, до себе на гостину запрошувати, шанувати.

Віталій Біанкі

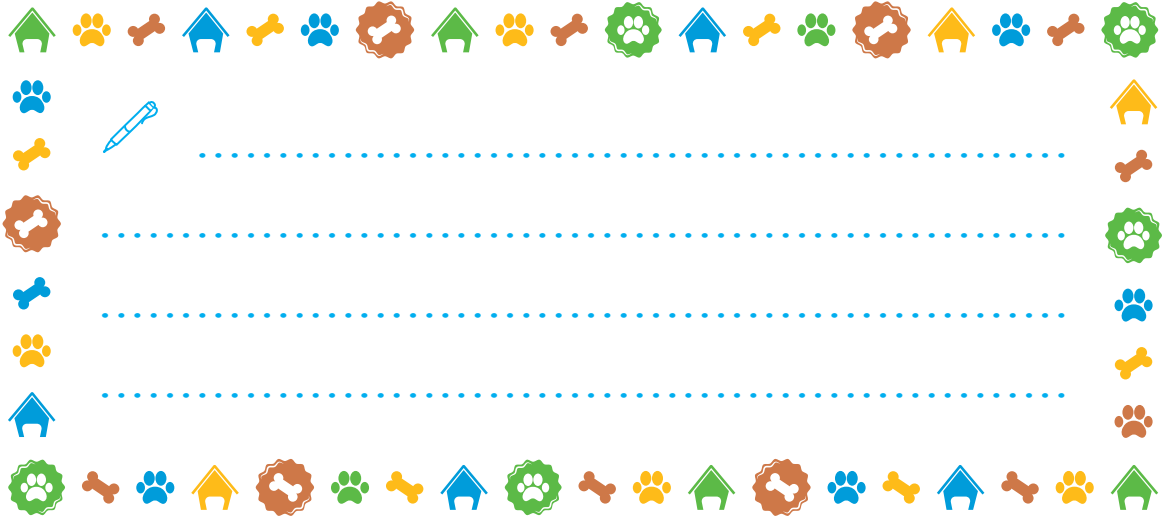
(Переклад з російської Мирослави Чорної, Львівська СШ № 70)

7. Склади ланцюги живлення за змістом казки. Зобрази їх.

8. Оціни, як ти вмієш складати харчові ланцюги.

9. Дорогою додому хлопчики побачили собаку. Марко хотів його погладити, але Орест зауважив, що це безпритульна тварина. Обговоріть у класі, як треба поводитися, коли зустрічаєш на вулиці таку тварину. За результатами обговорення сформулюйте поради. Оформі їх у вигляді пам'ятки.

- Для кого призначені твої поради? Що слід зробити, аби їх побачили/прочитали якомога більше людей, яким вони адресовані?
- Розкажи, де краще розмістити пам'ятку.

10. Поміркуй, чи погоджуєшся ти з поданими порадами. Познач варіанти відповідей.

- Не наближайся і не намагайся торкнутися незнайомої тварини.
- Якщо тварина не виявляє агресії, можна до неї підійти.
- Якщо тварина побачила тебе й прямує у твій бік, утікай від неї.
- Не годуй чужих тварин і не турбуй їх, коли вони їдять або сплять.
- Якщо тебе вкусила якась тварина, негайно звернися до лікаря.

ТАК	НІ
-----	----

ТАК	НІ
-----	----

ТАК	НІ
-----	----

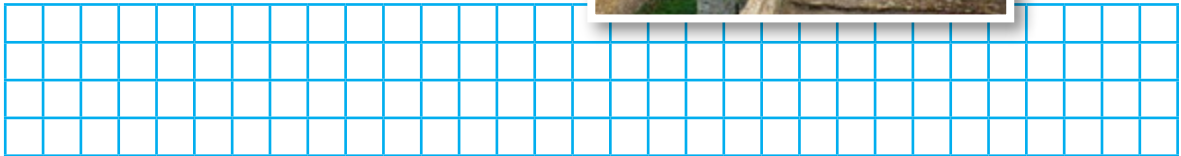
ТАК	НІ
-----	----

ТАК	НІ
-----	----

Зістав свої відповіді з пам'яткою. Зроби висновок, чи вмієш ти поводитися з безпритульними тваринами.

- 11.** Анна-Марія поділилася приємними враженнями після відвідин Аккерманської фортеці в місті Білгороді-Дністровському. Дівчинку вразила величезна кількість башт, кожна з яких колись мала своє призначення. Обчисли вираз і дізнайся, скільки башт у фортеці.

$$(720 : 80) + (85 - 360 : 6)$$

- Де ще Анна-Марія могла б поділитися цією інформацією, аби зацікавити якомога більше однолітків?
- 12.** Павло також відвідував цю фортецю. "Як нам тоді заважали комарі... — почав згадувати хлопчик. — Краще б їх узагалі не було!" Чи погодуєшся ти з реплікою Павла? Обґрунтуй письмово свою думку.

.....

.....

.....

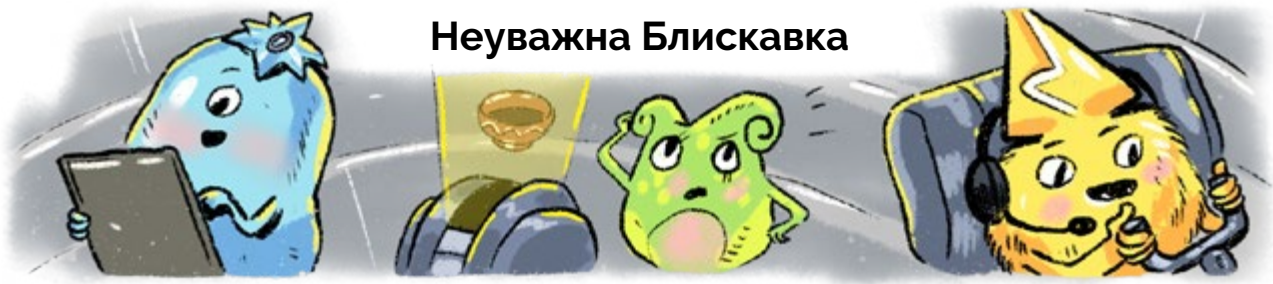
- 13.** Побудуй ланцюг живлення, однією з ланок якого є комар.

14. Довідайся, чому говорять, що правда вийде нагору, як олія з води.

- Чому хлопчик вирішив сказати неправду? Як би ти вчинив/вчинила на його місці?

Відлетівши на безпечну відстань, жевжоліт опустил ківш у море. Русалоньки пірнули у воду й на знак подяки заспівали свою дивовижну пісню. Блискавка подарувала їм мінірадар, який сповіщатиме про наближення всіх казкових лиходіїв. Тут і Номул повернувся із жартами і сміхом — час мандрувати далі!

Номул виголосив абетку аж до літери П — на мапі засвітилася Полтавська область. Жевжоліт пролетів над безкраїми степами, потім уздовж Дніпра на північ, де вночі мерехтіли вогні найбільших міст регіону. Пузлик натиснув на кнопку пульта, скриня відчинилася, й жевжики побачили порт у вигляді невеличкої мисочки.

— Дивно: якийсь посуд. Пузлику, шукай інформацію.

— На Полтавщині створюють славнозвісну опішнянську кераміку. Мабуть, треба роздобути саме її.

— Чудово! Від продажу жевжольота маємо ще 20 гривень.

— А де ж вони, ті гроші? Я й не згадаю, куди їх поклала. Хто ж знав, що така безглузда річ зможе нам знову знадобитися! — зніяковіла Блискавка.

— Не хвилюйся, — заспокоїв її Номул. — Наш жевжоліт обладнаний пристроєм для пошуку речей за описом, спробуємо ним скористатися.

Жевжик запустив відповідну програму, й за кілька секунд на моніторі з'явилося зображення шухляди, у якій лежала купюра 20 гривень. Усі полегшено зітхнули, а Блискавка зраділа найбільше. Тож мандрівку продовжили без затримки.

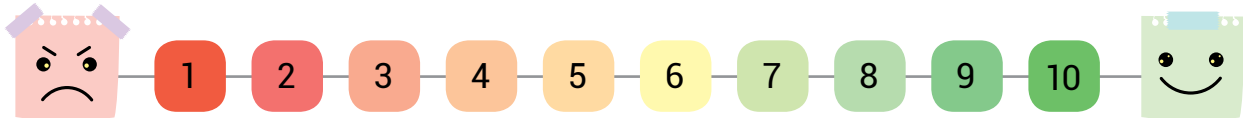
- Пригадай казкових лиходіїв, яких ти знаєш. Як гадаєш, чи зустрінуть їх жевжики або русалоньки?
- Чому Блискавка недбало поставилася до грошей?
- Чи буває в тебе так, що не можеш одразу знайти потрібну річ? Що треба робити, аби таке не траплялося?

ЯКУ НЕВИДИМУ СИЛУ МАЄ СЛОВО?

1. Жевжики вирішили розважитися й пограти у слова. Вони утворювали ланцюжок зі слів – назв населених пунктів України. Кожне наступне слово мало починатися з останньої літери попереднього. Пограй з однокласниками та однокласницями в таку саму гру.

- Оціни, наскільки добре ти знаєш назви населених пунктів України.

2. Захопившись чудовою грою, жевжики незчулися, як опинилися перед Полтавським драматичним театром імені Миколи Гоголя. Афіша на будівлі заінтригувала їх. Сформулюй і запиши запитання за змістом афіші. Постав його однокласнику/однокласниці та послухай відповідь. Кого ще з персонажів казки ти хотів/хотіла б зобразити на афіші?

.....

.....

3. Пригадай казку Шарля Перро "Кіт у чоботях". Перекажи фрагменти казки за кадрами мультфільму (автори сценарію Яша Бронштейн і Стівен Пол). Придумай і запиши назви до наведених епізодів.

.....

.....

- Які можуть бути репліки персонажів у цих кадрах?
- Переглянь мультфільм і поміркуй, у яких випадках мистецтво слова стало у пригоді головному персонажу. Обґрунтуй свою думку.

svitdovkola.org/pilot/3/media6-2

4. Віднови та запиши прислів'я. Як ти його розумієш? Поясни.

жалом,

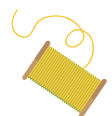
людина —

СЛОВОМ.

а

жалить

Оса

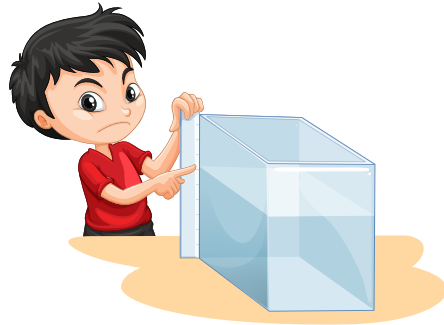

.....

.....

5. Розглянь малюнки. Поміркуй, як слова вплинуть на подальші дії персонажів.

Ну й незграба! Невже не можеш зробити як слід?

Яку гарну літеру ти написала!

6. Пригадай ситуації з власного життя, коли слово іншої людини додало тобі сили. Як це було? Розкажи.

7. Решетилівські килими ручної роботи відомі в усьому світі. Вони створені в особливій техніці – без вузликів, а малюнок "читається" однаково з обох боків. За один робочий день майстриня може виткати не більше 10 см полотна. Скільки часу знадобиться для виготовлення килима довжиною 2 метри? Створи хмару слів, які надихатимуть майстриню.

8. Виготов власний килимок за інструкцією.

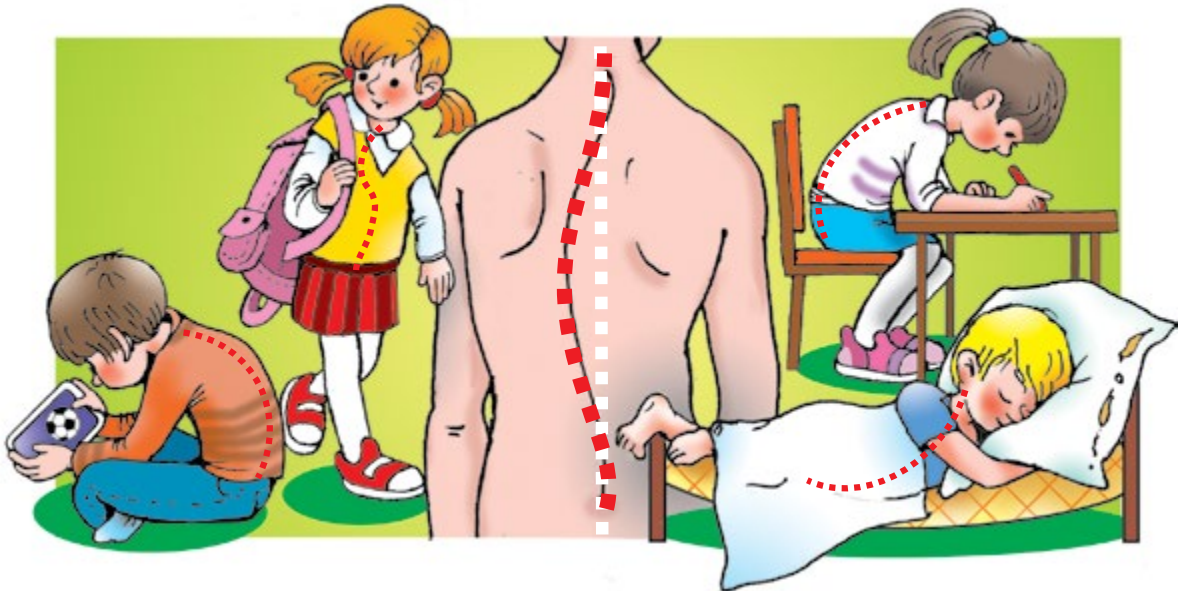
9. На килимку Жанна виклала картки з цифрами 1, 2, 3 і попросила свою подругу Руслану утворити з них усі можливі трицифрові числа. Ось як це зробила дівчинка: 123, 132, 213, 231, 312, 321.

• Утвори трицифрові числа з цифр 8, 9, 7. Запиши всі можливі варіанти.

ЯК НЕВИДИМЕ МОЖЕ СТАТИ ВИДИМИМ?

1. Упродовж понад 30 років до міста Кобеляки на Полтавщині приїздили люди із захворюваннями хребта. Заслужений лікар України Микола Касьян лікував їх і навчав запобігати хворобам. Розглянь малюнки і розкажи, які звички людини негативно впливають на її хребет.

2. Проаналізуй власні звички й запиши ті, що негативно впливають на твій хребет. Поряд зазнач дії, що сприятимуть їх усуненню.

Звичка, що негативно впливає на мій хребет	Дії, що сприятимуть усуненню цієї звички

3. Є комплекс вправ, регулярне виконання яких сприяє здоров'ю хребта. Виконай кожну вправу й познач рівень її складності для тебе:

— дуже легко виконувати.

— вдається, але важкувато.

— не вдається виконати.

	<p>На вдих піднімися навшпиньки. На кілька секунд затримайся в цьому положенні й на видих опустися на п'ятки. Виконуй вправу повільно. Стеж, аби стопи не хиталися.</p>	
	<p>Ляж на живіт. На вдих підними голову, руки та ноги. На видих — повернись у вихідне положення.</p>	
	<p>Ляж на спину. Стопи постав на підлогу. Вдихаючи, підними корпус, простягни руки вперед. Стеж, аби поперек лишався притиснутим до підлоги. Видихаючи, повернись у вихідне положення.</p>	
	<p>Лежачи на спині, розведи руки в сторони. Стопи постав на підлогу. Вдихаючи повітря, опусти коліна в один бік, а голову поверни в інший. На видих — повернись у вихідне положення. Повтори рух у протилежний бік.</p>	
	<p>Повільно присядь, ніби сідаєш на стілець, який дещо відсунули. Стеж, аби коліна не виступали за лінію пальців ніг. Присідаючи, роби видих, підводячись, — вдих.</p>	

● Виконуй такий комплекс вправ регулярно!

4. Під час прогулянки Полтавою Майкл побачив, як кіт напав на горобця. Хлопчик урятував пташку й відніс до еколого-натуралістичного центру. З якою метою створюють такі центри? Вислови й запиши п'ять правдоподібних припущень, використовуючи подані слова.

Можливо, ...

На мою думку, ...

Імовірно, що .....

Якщо....., тоді .....

Напевно, ...

5. Майкл мав 200 грн, які бабуся дала на продукти. Хлопчик вирішив на решту грошей придбати корм для пташок, які перебувають у центрі. Розглянь чек і визнач, скільки коштів витратив Майкл на благодичність. Чи схвалюєш ти вчинок хлопчика? Чому?

Крупа гречана	33.00
Молоко	25.00
Масло	50.00
Хліб	12.00
Корм для птахів	

Сума	200.00

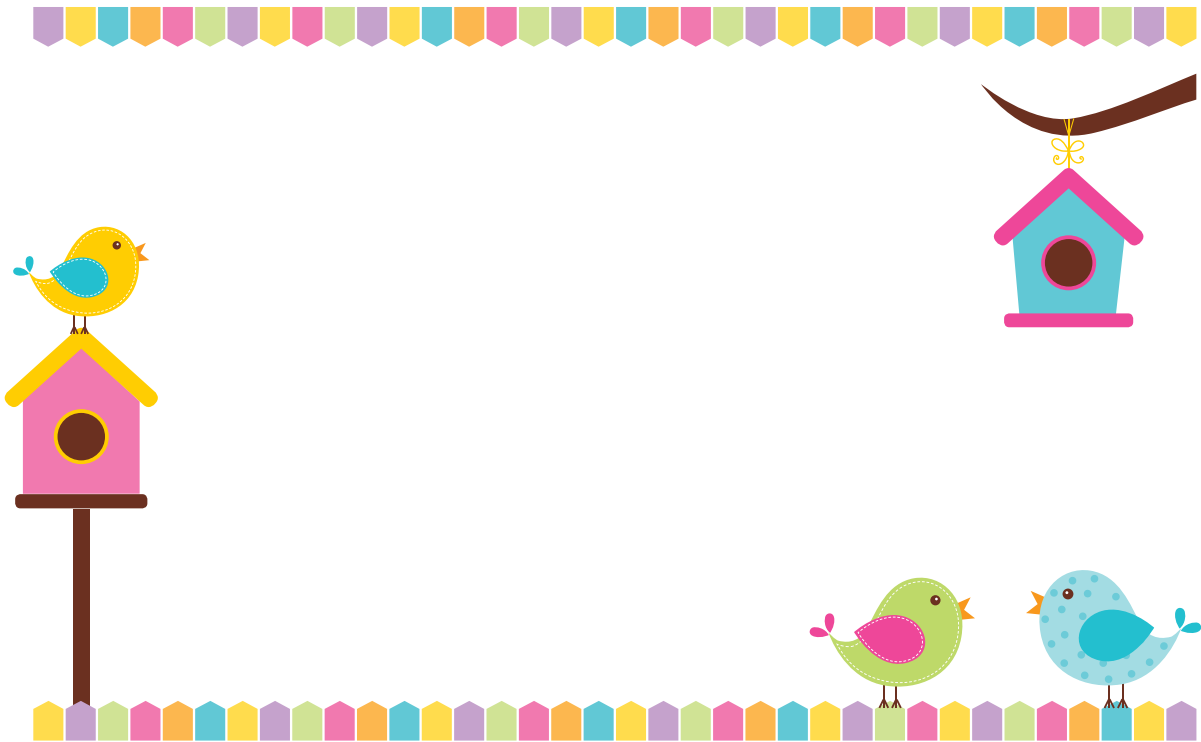
Дякуємо за покупку!
Фіскальний чек

- Як хлопчик зможе закликати інших долучитися до цієї доброї справи?

6. Працівниця еколого-натуралістичного центру пані Мирослава зателефонувала Майкловій бабусі, аби подякувати за допомогу. Бабуся була вражена вчинком онука. Інсценізуй можливий діалог між нею та Майклом.
7. Чи були у твоєму житті ситуації, коли невидиме стало видимим? Розкажи.
8. Чи знаєш ти, що таке бьординг? Довідайся тлумачення слова за кадрами коміксу.

9. Які риси характеру мають бути в б'ордера? Запиши. Познач ті, що притаманні тобі.

10. Яка пташка наступна? Намалюй.

11. Знайди у класній або шкільній бібліотеці книжки про птахів. Прочитай їх, а потім обміняйтеся з друзями своїми враженнями. Розкажіть одне одному, що сподобалося найбільше. Найцікавіші факти запиши.

.....

.....

.....

.....

12. Улаштуйте в класі змагання "Я – чемпіон з бьордингу!". Для цього впродовж одного тижня спостерігайте за птахами в довкіллі, фіксуючи результати. У перший день наступного тижня підбийте підсумки і визначте переможця. Обери фото, яке тебе найбільше вразило. Поясни, чому. Довідайся, у яких країнах бьординг найбільш поширений.

Пам'ятка "Як здійснювати спостереження"

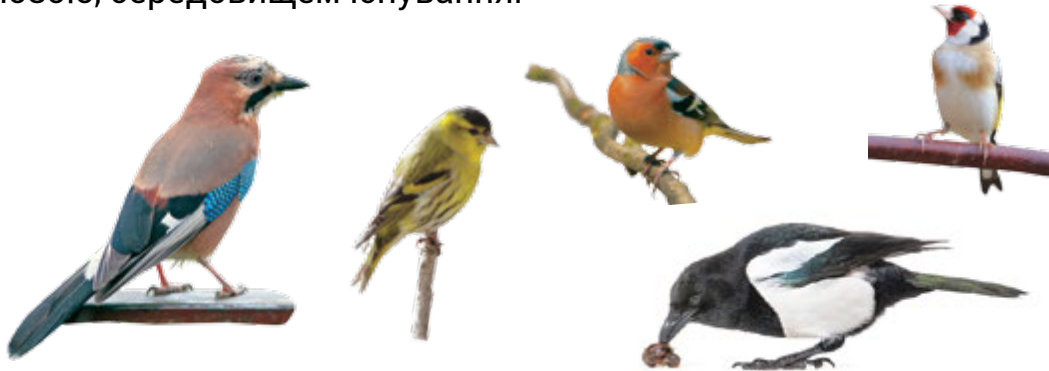
Не лякай птахів і не завдавай шкоди місцям їх існування!

Вивчай інформацію про пташок, яких ти плануєш побачити, заздалегідь.

Стеж за кожним порухом гілочок і листочків.

Використовуй бінокль для спостереження на віддалі.

Ідентифікуй пташок за звичками, формою тіла, забарвленням, позою, середовищем існування.

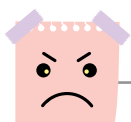
Створи опис кожної побаченої пташки за цими ознаками.

Фотографуй. Це не тільки допоможе створити описи, а й залишиться приємним спогадом і доказом спостереження за птахами.

Пташки можуть не надто різнитися між собою. Звертай увагу на всі ознаки: розмір, плями, смуги, візерунки, кольори.

13. Оціни свої результати в бьордингу.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

14. Прочитай комікс. Поміркуй, що таке справедливість.

- Як мала чинити синичка, щоб усе було справедливо? Чи важливо, на твою думку, поводитися справедливо? А ти завжди так дієш?

Згода — буде, незгода — руйнує

Команда жевжиків дружна й винахідлива. Але, як і в людей, у цих казкових створінь трапляються сварки. А це може завадити виконанню завдання більше, ніж зовнішні перешкоди.

— Номуле, чому знову жевжоліт летить боком? У мене від цього голова паморочиться! — незадоволено буркнула Блискавка.

— Ой, яка ти нудна! Треба трохи бавитися. Мені вже набридло весь час рівно та й рівно летіти. Тільки я один і вдень, і вночі за кермом. А ви з Пузником лише сидите на дивані, втупившись у мапу. Номуле, туди, Номуле, сюди, — роздратувався жевжик.

— Хто б казав! Ти, коли скощулився, і не таке робив. А ми терпіли та ще й завдання виконували. Якби не я... — завівся й собі Пузлик.

Слово за слово жевжики посварилися так, що перестали розмовляти. А Номул посадив жевжоліт десь у лісах Рівненщини й попередив, що нічого не робитиме, поки дід Оксенник не скаже, хто тут головний. Довелося Блискавці по скайпу викликати діда. Розмова з жевжиками по черзі, а потім і з усією командою разом тривала години дві. А по завершенні друзі обійнялися, попросили одне в одного вибачення й узялися до роботи.

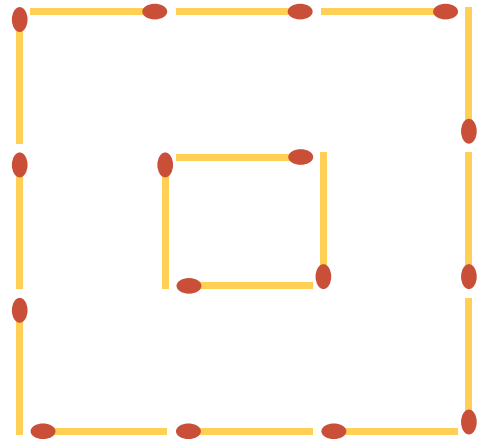
Номул набрав на клавіатурі комп'ютера "бурштин", і на екрані за-світилися точки, де на Рівненщині можна знайти "сонячний камінь".

Пузлик теж хотів продемонструвати свою прихильність, тому пішов на пошуки разом із Блискавкою. Незабаром жевжики поповнили колекцію скрині яскравим бурштином, який дарує людям щедра Рівненська земля.

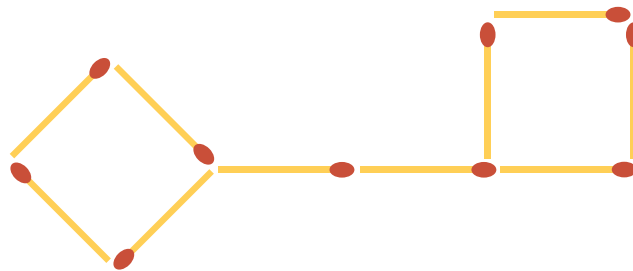
- Чому жевжики посварилися?
- Як ти гадаєш, що сказав їм дід Оксенник?
- Чи часто ви сваритеся зі своїми друзями? Як доходите згоди потому?
- Чи доводилося тобі бачити бурштин? Опиши цей камінь.

ЯКОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ МОЖНА ДІЛИТИСЯ?

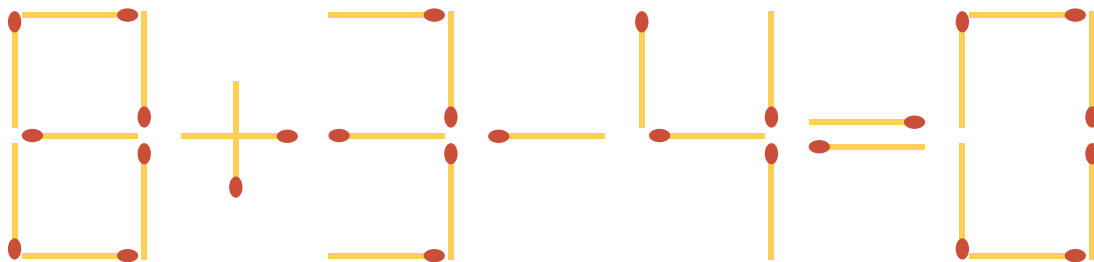
1. Блискавка любить розв'язувати головоломки. Вона взяла 16 сірників і виклала з них два квадрати. А Номул сказав, що можна перемістити 4 сірники й утворити 3 квадрати. Як саме? Продемонструй.

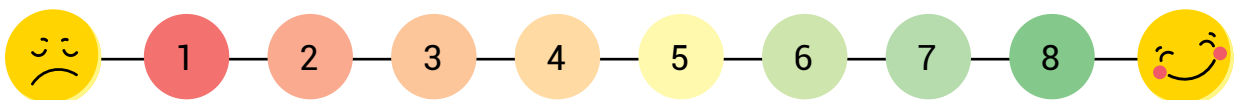
2. Розв'яжи "сірникові головоломки".
  - Посунь чотири сірники так, щоб із ключа утворилося три квадрати.

- Уважно розглянь викладений із сірників вираз. Пересунь лише один сірник так, щоб рівність стала правильною.

3. Оціни, наскільки вправно ти вмієш розв'язувати головоломки.

7. Проведіть у класі дискусію "Вогонь — друг чи ворог?".
8. Оціни свої вміння вести дискусію.

Як я вмію вести дискусію

- Я висловлюю думку чітко і зрозуміло.
- Я прислухаюся до думок інших.
- Я не підвищую голосу під час обговорення.

Наступного разу я .....

.....

.....

.....

.....

9. Подякуйте одне одному за спільну роботу та слухні поради. Скористайтеся різними варіантами висловлення вдячності.

Щиро / вельми / сердечно / дуже дякую!

Я безмежно вдячний тобі за...

Чемно відповісти на подяку можна так:

Радий/рада допомогти...

Пробшу!

Будь ласка!

10. Як треба діяти в кожній описаній ситуації? Змодельуйте дії учасників ситуацій та осіб, які стали їх свідками.

Діана поставила телефон заряджатися. Коли через годину вона зайшла до кімнати, то почула потріскування й відчула неприємний запах.

Мартуся почула, що у школі почалася пожежа, і дуже злякалася. Вона сховалася в кутку класу за шафою і не стала виходити разом з усіма.

Повертаючись зі школи, Максим побачив, як із вікна сусіднього будинку йде дим.

11. Переглянь відео "Вогонь. Дії під час пожежі" і запиши факти, які вразили тебе найбільше.

svitdovkola.org/pilot/3/media6-4

.....

.....

.....

.....

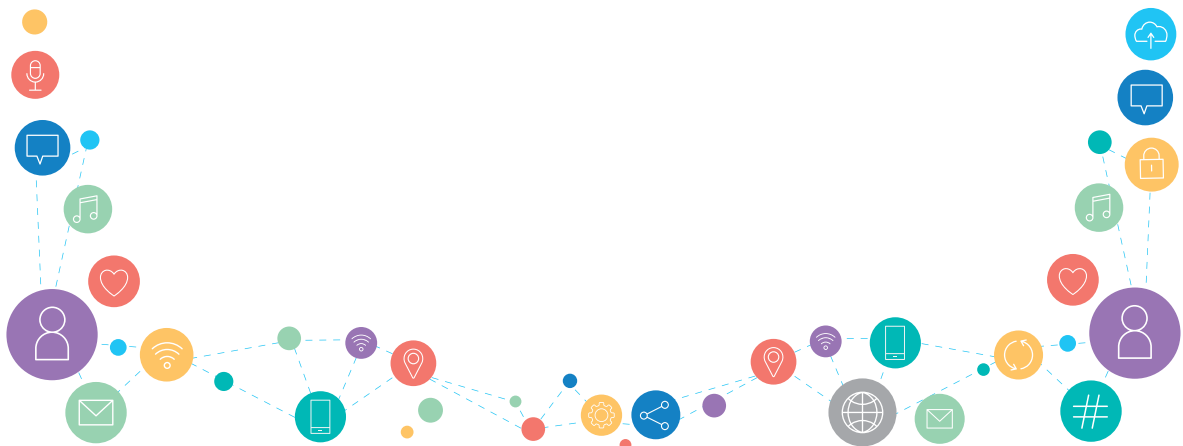
12. Ніна і Неля так захопилися обговоренням значення вогню, що продовжили бесіду на перерві. Неля вирішила зафіксувати емоції подруги і зробила кілька її фотографій. Не порадившись із Ніною, вона виклала їх у своєму акаунті в Google, який мама створила їй за допомогою додатку Family Link. Чи правильно вчинила Неля? Обґрунтуй свою думку.

13. Якою інформацією можна ділитися онлайн? Познач символом .

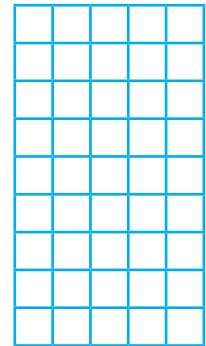
14. Обговоріть у групі, складіть і запишіть поради, як захистити особисту інформацію в мережі.

15. Захар прочитав на сайті Рівненської обласної бібліотеки для дітей, що 20 березня відбудеться майстер-клас із пошиття м'яких іграшок. Хлопчик зацікавився подією. Скільки днів від сьогодні треба чекати на майстер-клас?

Лютий						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

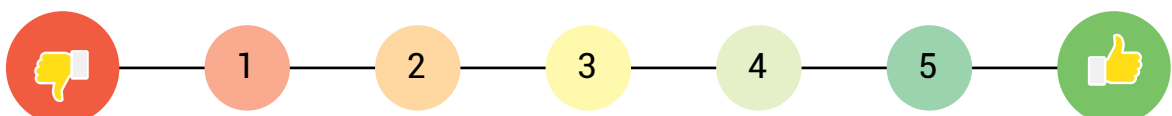
Березень						
Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

16. Поший іграшку "Смайлик" за інструкцією.

- Чи задоволений/задоволена ти результатами своєї роботи? Оціни.

У ЧОМУ СИЛА ПОДОРОЖНИКА?

1. Пролітаючи над містом, жевжики звернули увагу на металеву споруду. Номул запропонував зупинитися й довідатися, що це. Чи знаєш ти, що це за об'єкт і для чого його створили?

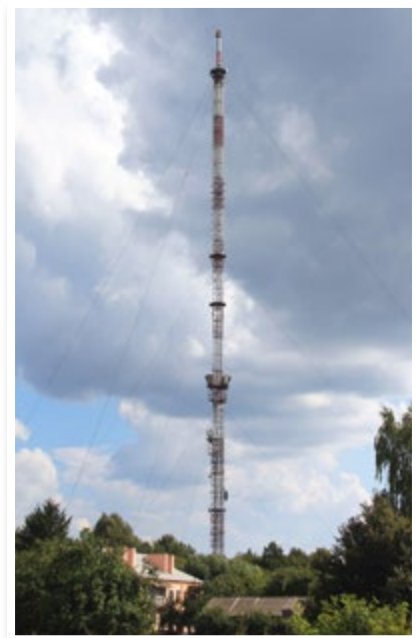
.....

.....

.....

.....

.....

2. Віктор зацікавився, як працює телебачення. Він прийшов на телестудію, де саме знімали сюжет "Подорожник — диво-рослина". Поміркуй, що об'єднує подорожник із зображеними рослинами. Власні висновки запиши.

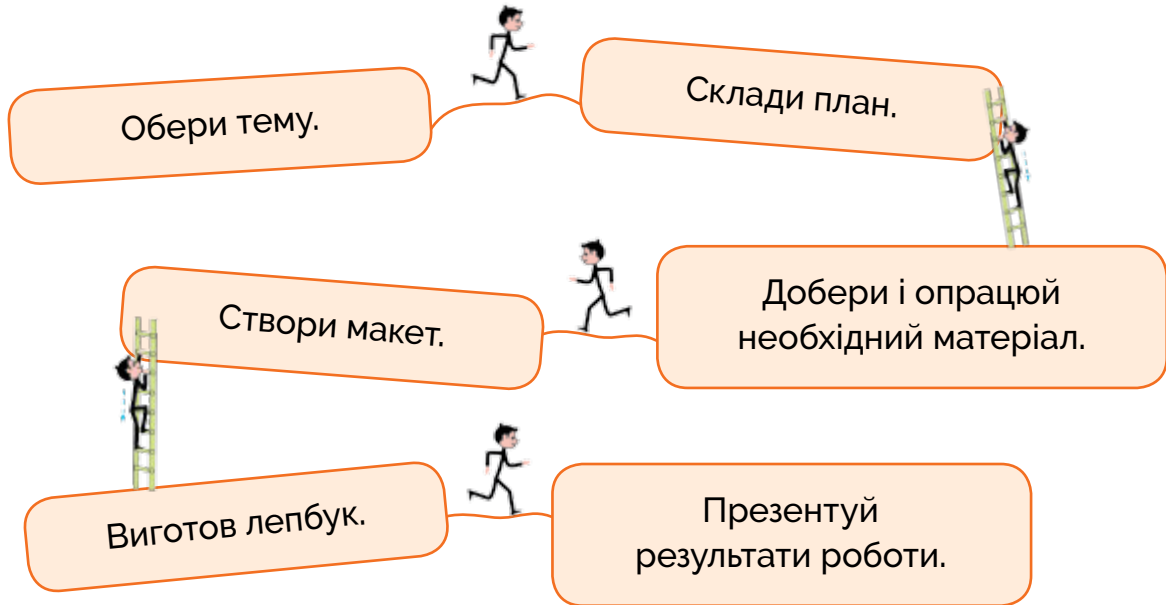
.....

.....

.....

.....

3. Створіть разом з однокласниками лепбук "Лікарські рослини", дотримуючись наведеного алгоритму.

4. Оціни свій внесок у створення лепбука.

Як я вмію працювати з однокласниками

— 1 — 2 — 3 — 4 — 5 —

Найкраще мені вдалося	Я ще маю попрацювати над
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

5. Травниця пані Марія розповідала про цілющу силу подорожника і зауважила, що рослину не варто збирати поблизу автошляхів та промислових підприємств. Як ти гадаєш, чому? Поясни свою думку.
6. Віктор пригадав, як улітку він розбив лікоть і приклав до рани щойно зірване листя подорожника, аби зупинити кровотечу. Проте лікарка сказала, що хлопчик не все зробив правильно. Запиши, якого правила надання першої допомоги не дотримався Віктор.

.....

.....

.....

.....

Перш ніж прикласти подорожник до рани, треба промити його чистою водою і розім'яти. Тоді рослина виділить цілющий сік.

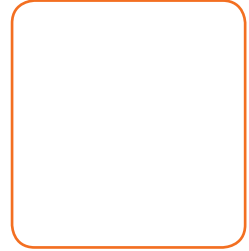
Також обов'язково треба промити й саму рану.

7. Для лікування кашлю лікар призначив пані Марії відвар висушеного листя подорожника. Купуючи дві пачки подорожника, вона дала провізору 100 грн і одержала 58 грн решти. Скільки коштує одна пачка?

8. Вияви закономірність і продовж ряд.

9. Прочитай діалог, що відбувся у телестудії між Віктором і оператором Максимом Петровичем.

Як сюжет про подорож-ник зможуть побачити на екранах телевізорів жителі Рівного?

Спеціальні пристрої перетворюють зображення на радіохвилі. Коли телепередача в ефірі, то наче "летить" у просторі.

А як сигнал поширюється?

З телевежі антена-передавач транслює його до антени-приймача, що стоїть на будинку.

Телесигнал можуть передавати по кабелю, який тягнеться від головної станції до будинків, або за допомогою супутника. Тоді антена-передавач надсилає сигнали в космос. Там їх ловлять штучні супутники, які обертаються навколо Землі. Вони передають сигнали на супутникові антени, а від них сигнал потрапляє до телевізорів.

10. Зобрази схематично шлях (на вибір), яким інформація потрапляє до телеглядача.

Позначки глядацької аудиторії для фільмів і серіалів

"ДА"	дитяча
"ЗА" / без позначки	без обмежень (загальнодоступна)
12+	можуть переглядати діти, віком від 12 років
16+	неповнолітнім рекомендується переглядати разом із батьками або з відома батьків (осіб, що їх замінюють)
18+	ці передачі мають транслювати з 22:00 до 6:00, вони призначені для дорослих

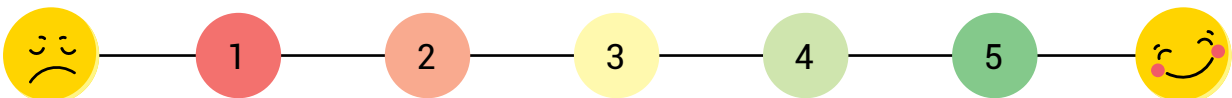
11. Оленка подивилася на календар і вигукнула: "Так це вже останні дні зими спливають! А скільки всього цікавого відбулося!". Дівчинка оформила свої спогади про зиму.

- Пригадай і ти події, які відбулися взимку. Відтвори свої спогади у вірші, казці, розповіді чи малюнку. Презентуй свою роботу однокласникам/однокласницям.

- Чи задоволений/задоволена ти своєю роботою? Познач свої емоції на шкалі.

Досліджуй світ
із журналом

ДЖМІЛЬ
Дослідження, Живопис, Музика і Література

Помандруй В еру динозаврів!

- Дізнайся, які сучасні рослини могли бачити динозаври.

- Упізнай динозавра за його слідами.

Розглянь світ мікробів, не видимий неозброєному оку!

- Побач на власні очі перший мікроскоп.
- Довідайся, які бактерії корисні, а які – шкідливі.

Прокачай свій мозок!

- Виконуй вправи, які тренують і тіло, і розум.

Усе це – у випуску "Життя на Землі" журналу "Джміль"!

Читай на сайті JMIL.COM.UA/2017-10

Акція для пілотних шкіл

Протягом лютого отримайте будь-який номер журналу "Джміль" зі знижкою **50%**
(зробіть замовлення на сайті jmil.com.ua і вкажіть промокод "ПІЛОТ")